

ANTALYA KENT KONSEYİ

TARIM ÇALIŞMA GRUBU

2018

TARIM ARAZİLERİNİN KORUNMASI, KULLANILMASI VE PLANLANMASINA DAİR YÖNETMELİKTE YAPILAN DEĞİŞİKLİK HAKKINDA RAPOR

Antalya Kent Konseyi Tarım Çalışma Grubu'nun 26.02.2018 tarihinde, yukarıda belirtilen konu ile ilgili olarak yaptığı toplantıya, çalışma grubu üyelerinin yanı sıra, Ziraat Mühendisleri Odası Antalya Şubesi temsilcisi ve Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi temsilcisi katılmıştır. Toplantıda konu detaylı olarak tartışılmış ve aşağıda belirtilen tespitler ve öneriler not edilmiştir;

KONU İLE İLGİLİ TESPİTLER

Türkiye İstatistik Kurumunun resmi verilerine göre; 2001 yılında 26 554 000 hektar olan Türkiye tarım alanı miktarı 2017 yılında 23 375 000 hektara düşmüştür. 16 yıllık sürede 3 179 000 hektar tarım alanı tarım dışına çıkmıştır. Toplam tarım alanlarımızın yaklaşık%12 'si azalmıştır. Antalya da da durum farklı değildir.

Antalya da Toprak Koruma Kurulu, 2005-2014(1. Dönem) yılları arasında irtifa ve tarımsal yapı alanları ile birlikte toplam yaklaşık 41 000 hektar alanı tarım dışına çıkarmıştır. Çıkarılan bu alanın %71,23'ü konut yapımına, %11,94'ü Turizm'e, %1,69 Enerji'ye %15,4'ü de Ulaştırma, sağlık, eğitim vb. sektörlere dağıtılmıştır.(Kaynak: GTHB-Toprak Koruma Kurulu)

Tarım topraklarının kullanımı ve korunmasına yönelik 2005 yılında 5403 sayılı "Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı" kanunu çıkarılmıştır. Bu kanun gereği; illerde tarım topraklarının korunması amacıyla, tarım alanlarının amaç dışı kullanımının gerekli olup olmadığının inceleyip onay verilip verilmeyeceğine karar veren "Toprak Koruma Kurulları" oluşturulmuştur. Bu kurul; Vali(veya Vali yardımcısı), Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı İl Müdürü, Üniversiteve kamudan 3 temsilci ve 3 sivil toplum kuruluşu temsilcisinden oluşmaktadır. Antalya da bu kurulda kamuyu; Defterdarlık(Maliye), Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Kültür ve Turizm Müdürlüğü ve Büyük Şehir Belediyesi temsilcileri, Sivil Toplum kuruluşlarını ise Ziraat Mühendisleri Odası, Ziraat Mühendisleri Birliği(önceden Tema) ve Ziraat Odası temsilcileri temsil etmektedirler. Ayrıca toplantıya, ele alınacak konuya göre DSİ ve alanda planlama ve proje yürüten kuruluş temsilcisi davet edilir. Konu ile ilgili olmayan kuruluşun oy hakkı yoktur. Kurulun üye tam sayısı ile toplanması esastır. Bundan önce çıkarılan yönetmelikte, alınan kararların geçerliliği en az 6 üyenin aynı yönde oy kullanması ile mümkündü.

24 Ocak 2018 tarih ve 30311 sayılı Resmi gazetede; 5403 Sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununa esas olarak 09.12.2017 tarih ve 30265 sayılı Resmi Gazetede Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca yayımlanan yönetmelikte değişiklik yapılmıştır. Toprak Koruma Kurulunun

Çalışma Usul ve Esaslarının belirlendiği bu yönetmeliğin 6. Maddesi, 1. Fıkrası (c) maddesinde değişiklik yapılmıştır.

İlgili maddenin eski hali; “c)Kurulun üye tam sayısı ile toplanması esastır, ancak zorunluluk halinde en az altı üye ile toplanabilir. **Kurul gündemindeki bir kararın geçerli olabilmesi için en az altı üyenin aynı yönde oy kullanması şartı aranır. Kurul, kararları en az üçte iki çoğunlukla alır.”** şeklindedir. Değiştirilmiş hali ise; “c) Kurulun üye tam sayısı ile toplanması esastır, ancak zorunluluk halinde en az altı üye ile toplanabilir. **Kurul, kararları en az beşte üç çoğunlukla ve en az altı üyenin aynı yönde oy kullanması şartı ile alır. Ancak kamuya ait enerji ve ulaşım yatırım projelerinde Kurul, kararları toplantıya katılan üyelerin çoğunluğu ile de alabilir”** şeklindedir.

Kanunun çıktığı 2005 yılından bu yana çıkarılan yönetmeliklere baktığımızda “ihtiyaç” ve “Kamu yararı” bahanesiyle çeşitli değişiklikler yapılmıştır. Yapılan değişikliklere baktığımızda ise tarım topraklarını korumaktan ziyade, gerek kamunun ve gerekse özel sektörün yatırımlarının önündeki engelleri kaldırma yönünde yapılan değişiklikler olduğu görülmektedir.

Kanun’un özünde; tarım alanlarının amaç dışı kullanımına izin verilebilmesi için; **ihtiyaç** diye öne sürülen gerekçelerin ve **alternatif alanların olmaması** kuralının tespit edilmesi önemlidir. Bu kuralların kurullarca yeterince incelenmediği ve dikkate alınmadığı bir gerçektir. Başvurularda sadece “Kamu yararı vardır veya Alternatif alanlar yoktur” cümlesi yazılmaktadır. Binlerce yıllık bir zaman diliminde oluşan tarım topraklarının korunması anlayışı, ne yazık ki Sanayi’ye, Konut’a, ulaşım, enerjiye ve bunun gibi yatırımlara ihtiyaç ve alternatif alanlar dikkate alınmadan feda edilebilmektedir. Oysaki Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının televizyonlarda yayımlanan çok takdir ettiğimiz Kamu Spotunda da belirtildiği gibi ülkemizde her türlü amaç için yeterli alan vardır. Söz konusu yönetmelik değişikliğine konu, Enerji ve ulaştırma yatırımları için de uygun alanlar vardır. Ayrıca bir ulaşım yatırımı yapılırken, güzergâh üzerindeki tarım alanları istimlak yolu ile alınmalıdır. Antalya da yapılan bazı yatırımlarda istimlak bedelleri fazla diye güzergâhların çevreleri imara açılmıştır.

Toprak Koruma Kurulu’nun temsilci yapısı kamu ağırlıklıdır. Kamunun enerji ve ulaştırma yatırımlarının kurul izninden geçmesi için yapılan toplantı yeter ve karar sayısının düşürülmesi yönündeki değişiklik, kararların 4 kamu üyesi ile alınmasına olanak sağlamaktadır. Antalya da kurulda, Valinin (veya Vali Yardımcısının) kararını, kuruldaki kamu görevlilerinin hemen hemen tamamı desteklemektedir. Toprak Koruma Kurulu toplantılarında toplantı yeter sayısı konusunda her hangi bir sorun yoktur. Genel olarak toplantılar üye tam sayısı ile toplanır. Çünkü kurulda temsil edilen her üyenin yedeği vardır. Bu değişiklikte amaç; karar almayı kolaylaştırmaktır. Bu değişiklik yönetmeliğin önceki durumuna göre daha az demokratiktir. Bu değişiklik, tarım alanlarının amaç dışı kullanımına daha kolay izin verilmesine yol açacaktır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Yatırımlara karşı değiliz. Yatırım demek ülkemizin kalkınması, insanımızın refah düzeyinin artması demektir. Yatırımlar, Bakanlığımız tarafından televizyonlarda yayımlanan Kamu Spotunda verilen mesajlarda da verildiği gibi, binlerce yılda oluşan tarım toprağını yok etmeden de yapılabilir. Toprak; hava ve su gibi korunması gereken hayati bir varlıktır, çok zorunlu olmadan tarım dışı kullanıma açılmamalıdır.

Kurul üyeleri, görevlerinin öncelikle kurulun isminde de olduğu gibi tarım topraklarının korunması olduğunu, zorunlu haller dışında tercihlerini bu yönde kullanmaları gerektiğini unutmamalıdır.

Toprak Koruma Kurul'larının, Tarım alanlarının amaç dışı kullanımına izin vermeden önce, alanın tarım dışına çıkarılma gerekçesini, ihtiyaç, alternatif alanın olup olmaması ve kamu yararı konularında titiz davranmasını ve üyelerin karar verirken özgür iradeleri ve vicdanları ile hareket etmeleri gerekir.

Değiştirilen yönetmelik maddesinin, Tarım alanlarının amaç dışı kullanımına izin verilmesini kolaylaştıracağı açıktır. Bu yönetmelik değişikliğinin eski haline getirilmesi ve hatta kurulda "Kamu yararı, İhtiyaç ve Alternatif alanlar" konularının daha çok dikkate alınmasını, başvuru dilekçe eklerinde bu konularda detaylı bilgi ve belgenin olması için yönetmeliğe ilave maddeler eklenmelidir.